

Posudek bakalářské práce

Anna Ohlídalová

Shakespearean Chorus and Prologue:

its functions and effects in the play

Práce Anny Ohlídalové se zabývá chóry a prology vybraných Shakespearových her, rozebírá jejich formální znaky a divadelní funkce. Výběr analyzovaných děl je reprezentativní, metoda práce je dostatečně jasně naznačena v úvodní části práce a diplomantka posléze realizuje to, co si vytkla za cíl. K solidní, dobře promyšlené a dobrou angličtinou napsané bakalářské práci mám následující připomínky a dotazy:

V kapitole o prolozích v tragédii *Romeo a Julie* diplomantka píše (s. 13 dole), že tragická zápletka hry se odvíjí od druhého aktu tragédie. Domnívám se, že k tomu dochází až na začátku aktu třetího, což má vzhledem ke kontextu práce svou důležitost. Za daleko závažnější problém však pokládám, že Anna Ohlídalová podle mého soudu ne zcela dostatečně odlišila užití sonetové formy v prologu na začátku hry a na začátku druhého jednání od prvního dialogu Romea a Julie, který má v rovněž formu dokonalého sonetu. Jsem přesvědčen o tom, že shakespeareovský sonet není určen jenom nebo primárně formou (počtem řádků, rýmovou strukturou, metrem, apod.), ale také tématem. Z tohoto hlediska vstupní prolog hry je i není sonetem. Je sonetem, protože má všechny formální náležitosti sonetu. Není shakespeareovským sonetem v pravém slova smyslu, protože není intimní, ale veřejnou promluvou. V prologu jasně promlouvá divadelní manažér, funkce prologu je ryze pragmatická, a kdyby byl napsán v próze, nedošlo by vlastně k žádným ztrátám. První dialog Romea a Julia je naopak výsostně sonetovou promluvou, která má klíčový význam pro řeč lásky Romea a Julie. Myslím si, že toto rozlišení je podstatné. Právě srovnání sonetového dialogu se sonetovým prologem může zajímavěji nasvítit specifické znaky obou prologů v této hře.

V rozboru prologu v komedii *Sen noci svatojánské* mi poněkud schází vědomí originality a specifičnosti tohoto bravurního kousku Williama Shakespeara. Ten nejde odbýt poukazem na parodičnost této promluvy, ani jen letmou zmínkou o

jeho zmatené interpunkci. Mě osobně nejvíc zajímá podvojnost tohoto sonetu, to znamená, že ho lze na jevišti realizovat dvojím způsobem: buď s použitím „špatné“ interpunkce, nebo s použitím interpunkce „správné“. Vtip je v tom, že ideálně vzato měl by herec hrající tuto roli zahrát obě verze současně. To je nesmírně obtížné. Tento prolog je verbální obdobou tak zvaných „převrácených portrétů“ (reversible portraits), v nichž úhel pohledu rozhoduje, zda vidíme tvář mladého muže, anebo umrlčí lebku. Tyto manýristické „oční klamy“ jsou hrou s perspektivou a Prolog ve *Snu* je vlastně jazykovou obdobou této manýristické kultury. Chápeme-li Prolog takto, změní se zdánlivě prvoplánová a prostoduchá řeč prologu v nezamýšlenou, ale půvabnou slovní hříčku, v níž se původně zamýšlená pochvala stane urážkou.

V komentáři k prologu v žánrově těžko zařaditelné hře *Jindřich VIII.* bych očekával alespoň stručnou reflexi toho, že tato hra se původně jmenovala *All Is True*. V prologu se o pravdě mnoho mluví, ale vzhledem k původnímu názvu hry mají všechny tyto zmínky velmi ironický význam: zdaleka ne všechno v této hře (a ve zmíněném prologu) je pravda.

V rozboru Chóru v *Periklovi* není podle mého názoru reflektován jednoduchý fakt, že Chór je anglický středověký básník John Gower, kdežto hra se odehrává v Řecku. Tento střet medievalismu a helenismu je neobyčejně zajímavý a pro estetiku této hry zcela určující. I toto je funkce tohoto Chóru. Zatímco diplomatka si obvykle pozorně všímá řečových kvalit prologů a chórů, v tomto případě jí náhlá změna v metru a rytmu Gowerovy řeči nestála za zmínku a zamýšlení. Gower ve čtvrtém a na jednom místě i v pátém jednání nečekaně přejde z osmislabičného verše do jambického pentametru. Jde o nedbalost, nedopatření, náhodu, anebo v tom je jistý smysl?

Moje nejvážnější připomínka se týká rozboru chóru v *Jindřichovi V.* V této stěžejní kapitole je o povaze Chóru řečeno mnoho užitečného. Například postřeh, že dikce Chóru často splývá s dikcí Krále, to znamená, že směřuje spíše k idealizaci než k reprezentaci skutečnosti (tento postřeh je dobře znám, ale to nesnižuje jeho důležitost). Můj osobní názor je, že Anna Ohlidalová roli tohoto Chóru nedoceňuje. Myslím si například, že první Chór například nemá jen ty funkce, které jsou zmíněny v práci, ale že je to zcela klíčová řeč, v níž Shakespeare definuje své pojetí básnické a divadelní imaginace. Dokonce vede diváka za ruku a nabádá ho, jak má hru vnímat a svým neustálým důrazem na

obraznost a představivost diváka, který pak vlastně hru spoluvytváří, propůjčuje prvnímu Chóru opravdu zcela mimořádný význam. Shakespeare nám nezanechal jedinou větu kritického komentáře, z něhož bychom mohli odhadnout jeho myšlení o divadle, dramatu či imaginaci. Jediný zdroj poznání těchto věcí je jeho dílo. A pokud jde o jeho pojetí imaginace, zcela základního pojmu, z něhož se odvíjí jeho estetické i filozofické myšlení, těžko hledat text významnější než jsou prology *Jindřicha V.*, a především jeho Prolog k prvnímu jednání této hry. Slovo „invention“ v druhém řádku tohoto prologu je naprosto klíčové a představuje Shakespearův návod, jak má divák či čtenář jeho hry a básně vnímat. V interpretaci Anny Ohlídalové je význam tohoto Prologu redukován na funkce pragmatické a vlastně podružné. K tomu je nutno dodat, že imaginace a představivost jsou klíčovými slovy všech pěti prologů, třebaže v první monologu se projevují nejvýrazněji.

K podobnému podcenění či nedocenění dochází i ve čtvrtém prologu, v němž Anna Ohlídalová přehlíží úžasnou metaforickou a básnickou sílu obrazu dvou zneprátených vojsk, chystajících se k vražednému boji. Tento prolog je uměleckým dílem sui generis a to, že diplomantka nedoceňuje metaforickou energii a podmanivost tohoto prologu, představuje značné omezení jejích komentářů.

Thomas Kid (s. 8) zcela zřejmě není (nemůže být) překlep a bakalářské práci opravdu nesluší.

Přes tyto připomínky a výhrady je třeba říci, že práce Anny Ohlídalové splňuje kritéria kladená na bakalářské práce. Doporučuji její práci k veřejné obhajobě. Hodnocení bude záležet na průběhu obhajoby, předběžně práci hodnotím mezi stupněm „výborně“ a „velmi dobře“.

V Praze 28. 6. 2016

Prof. PhDr. Martin Hlinský, CSc

